

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 17/1983-84 med anledning av ltm Tage Bomans m.fl.hemställningsmotion till landskapsstyrelsen angående utredning av om den råvattentäkt Ålands Vatten Ab använder är slutligt riktig och mest ändamålsenlig.

Landstinget har den 23 mars 1984 inbegärt finansutskottets yttrande över nämnda motion. Utskottet, som i ärendet hört vatteningenjören Bror Johansson och verkställande direktören för Ålands Vatten Ab Rune Karlström, får vördsamant anföras följande.

Motionärerna efterlyser nya utredningar beträffande vattentäkter för det råvattenbehov som Ålands Vatten Ab har.

År 1969 tillsatte planeringsrådet ett arbetsutskott som fick till uppgift att utreda vattenförsörjningen för de centrala delarna av Åland med särskilt beaktande av tätorterna Mariehamn och Godby. Enligt den utredning som framlades år 1969 fanns tre alternativ beträffande huvudvattentäkt, nämligen Vargsundet, Markusbölefjärden-Långsjön och Kyrksunden. Vargsundet har ett nederbördsområde på c. 26,4 km² och en sjövolym på c. 10 milj. m³. Markusbölefjärden-Långsjön omfattar ett nederbördsområde om c. 29,3 km² och har en sjövolym på c. 30 milj. m³ och Kyrksunden slutligen har ett nederbördsområde på c. 39 km² och en sjövolym på c. 25-35 milj. m³. Alla övriga alternativ kunde endast komma i fråga som komplement eller reserv till något av de tre nämnda områdena. Den 4 december 1969 godkände planeringsrådet arbetsutskottets förslag om att ett reningsverk skulle anläggas vid Markusbölefjärdens utlopp i Långsjön. Planen omfattades av landskapsstyrelsen och landstinget.

Ålands Vatten Ab har i sin årsberättelse för år 1982 framlagt en inventering av sjöar och sjösystem lämpade som större och mindre råvattentäkter. Av inventeringen framgår nederbördsområdenas storlek, sjöolymer, sjötytor, utvinningsbar vattenmängd, reglerbarhet, m.m.

Beträffande kvaliteten på vattnet i Markusbölefjärden-Långsjön och den förorening som förekommer har utskottet kunnat konstatera att de problem som finns vad gäller gödsling av åkermarken kan sägas vara av begränsad omfattning. De negativa effekter som förekommer orsakas främst av övergödning. Gödning som är anpassad till markens och växternas förmåga att tillgodogöra sig gödsel medför långt mindre olägenheter på vattentäkten. För att komma

till rätta med problemen i området rekommenderade landskapsstyrelsen år 1982 Ålands Vatten Ab att uppgöra en i 69 § Vattenförordningen (FFS 282/62, ändrad FFS 428/78) avsedd vattenskyddsplan för Markusbölefjärden-Långsjön. Vattenskyddsplan skall uppgöras för en sjö i taget och är en förutsättning för att anhållan till Vattendomstolen om fastställelse av skyddsområde för vattentäkt i enlighet med bestämmelserna i 9 kap. 19 § 1 mom. Vattenlagen (FFS 264/61), skall kunna behandlas. Vattenlagen och Vattenförordningen har i landskapet antagits att gälla genom landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63). Ålands Vatten Ab uppgjorde en vattenskyddsplan som i början av år 1984 inlämnades till Vattendomstolen tillsammans med anhållan om fastställelse av skyddsområde. Behandlingen av ärendet pågår och vattendomstolen har nyligen uppmanat landskapsstyrelsen att utse en förrättningsman. Under förutsättning att anhållan godkänns kommer Vattendomstolen att i utslaget meddela föreskrifter om erforderliga skyddsåtgärder och andra inskränkningar i fråga om nyttjandet av skyddsområdet. Om skada, men eller annan förlust av förmån skulle uppstå för någon sakägare skall ersättning betalas av sökanden.

Det mest realistiska alternativet till Markusbölefjärden-Långsjön synes vara Kyrksunden enligt hittills gjorda utredningar. En omläggning med Kyrksunden som huvudvattentäkt har beräknats kosta 12-14 milj. mk enligt 1983 års kostnadsnivå. Men även beträffande Kyrksunden synes föreligga osäkra faktorer kring den framtida vattenkvaliteten. Nya problem av delvis samma art som i Markusbölefjärden-Långsjönområdet skulle uppkomma i Kyrksunden och deras nederbördsområden. Kostnaderna för en eventuell flyttning skall jämföras med de kostnader inrättande av ett skyddsområde vid nuvarande vattentäkt kan medföra och kostnaderna för utbyggnaden av reningskapaciteten.

Utskottet konstaterar att landskapets sötvattentillgångar är av sådan art att någon omedelbar omläggning av sötvattentäkterna knappas vore realistisk. Tillika är det dock uppenbart att våra sötvattendrag för närvarande genomgående uppvisar förändringar i den vattenbiologiska miljön, sannolikt inte minst förorsakade av nedfallande luftföroreningar. Vad detta betyder för framtiden är det i dag svårt att uttala sig om. Med beaktande av frågans betydelse för landskapets befolkning förutsätter utskottet att landskapsstyrelsen noggrant genom fortgående undersökningar följer upp frågorna kring landskapets sötvattentillgångar samt vidtar därav påkallade nödvändiga åtgärder.

Med hänvisning till det anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget med förkastande av hemställnings-
motionens kläm bringar betänkandets innehåll till
landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 9 april 1984.

På finansutskottets vägnar:

Roger Jansson
ordförande

Elisabeth Naclér
sekreterare.

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordf. Roger Jansson, v. ordf.
Olof Jansson, ledamöt. Lundberg, Sundblom och Tuominen.